

Τριμηνιαίος Δείκτης Οικονομικού Κλίματος

Η έρευνα για την κατάρτιση του δείκτη πραγματοποιείται από την Εταιρεία Ανώτατων Στελεχών Επιχειρήσεων (**ΕΑΣΕ**), φορέα που εκφράζει και εκπροσωπεί το ανώτατο επαγγελματικό μάνατζμεντ στην Ελλάδα, με μέλη ανώτατα στελέχη των σημαντικότερων εταιρειών της χώρας, σε συνεργασία με την **ICAP Group**, τον μεγαλύτερο όμιλο παροχής υπηρεσιών προς επιχειρήσεις. Η έρευνα διεξάγεται κάθε τρίμηνο στα κορυφαία διευθυντικά στελέχη των μεγαλύτερων ελληνικών επιχειρήσεων με σκοπό την καταγραφή των εκτιμήσεων τους για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση και τις προβλέψεις τους για το εγγύς μέλλον.

Μεθοδολογία

Η έρευνα διεξάγεται στους CEO (Διευθύνοντες Συμβούλους, Προέδρους, Γενικούς Διευθυντές) των 2000 μεγαλύτερων ελληνικών επιχειρήσεων. Στον πληθυσμό αυτό προστίθενται τα μέλη της ΕΑΣΕ, έτσι ο πληθυσμός ανέρχεται σε 2.340. Το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει 11 ερωτήσεις, η συμπλήρωση και καταχώρηση του οποίου γίνεται ηλεκτρονικά μέσω ειδικού λογισμικού και ιστοσελίδας (www.icarb2b.gr). Οι 10 βασικές ερωτήσεις αφορούν την τρέχουσα κατάσταση της οικονομίας και τις μελλοντικές προσδοκίες, ενώ στους CEO απευθύνεται 1-2 επιπλέον ερωτήσεις που αφορούν σημαντικά θέματα γενικότερου οικονομικού ενδιαφέροντος κατά την περίοδο διεξαγωγής της έρευνας. Από το σύνολο των απαντήσεων στις 10 βασικές ερωτήσεις κατασκευάζεται ο γενικός δείκτης (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO General Index). Από τις απαντήσεις που αφορούν μόνο στην τρέχουσα οικονομική κατάσταση κατασκευάζεται ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Current status Index), ενώ από τις απαντήσεις που σχετίζονται με τις μελλοντικές εκτιμήσεις κατασκευάζεται ο δείκτης προσδοκιών (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Expectation Index). Η μετατροπή των απαντήσεων σε δείκτη και στη συνέχεια σε χρονολογική σειρά πραγματοποιήθηκε με την χρήση της μεθόδου net-balances (διαφορές θετικών-αρνητικών απαντήσεων)¹. Όλοι οι δείκτες είναι τριμηνιαίοι με βάση το 4^ο τρίμηνο του 2008 που πραγματοποιήθηκε η πρώτη έρευνα. Η παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας περιλαμβάνει επιπλέον την ποσοστιαία κατανομή των απαντήσεων ανά ερώτηση, ενώ γίνεται ανάλυση των απαντήσεων ανάλογα με το μέγεθος των επιχειρήσεων οι οποίες διακρίθηκαν σε τρία στρώματα με κριτήριο την απασχόληση (Μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις με απασχόληση που δεν υπερβαίνει τα 100 άτομα, μεγάλες επιχειρήσεις με 101-300 εργαζόμενους και πολύ μεγάλες επιχειρήσεις με 301 απασχολούμενους και άνω) και ανάλογα με τον τομέα δραστηριοποίησης όπου οι επιχειρήσεις διακρίθηκαν σε τρία στρώματα (αγροτικά προϊόντα-βιομηχανία-ενέργεια-κατασκευές, εμπόριο, υπηρεσίες). Το δείγμα ενημερώνεται σε κάθε έρευνα κατά ένα μικρό ποσοστό, ώστε να παρακολουθεί τις εξελίξεις των οικονομικών μεγεθών των επιχειρήσεων καθώς και τις μετακινήσεις των ανώτατων στελεχών.

¹ OECD, *Business Tendency Surveys-A handbook*, 2003

Οι τρέχουσες διεθνείς οικονομικές εξελίξεις και η κατάσταση στην Ελλάδα

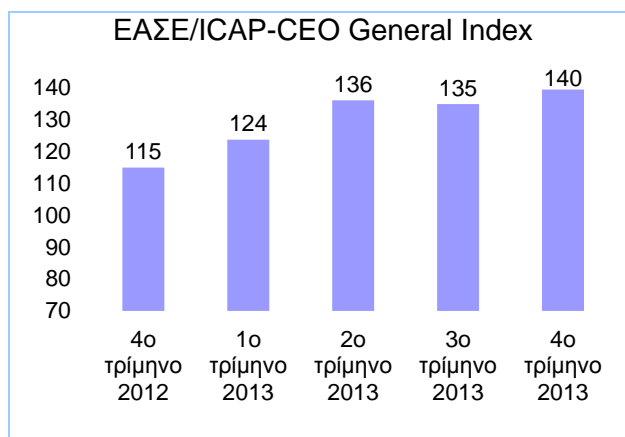
Σύμφωνα με τις πρόσφατες εκτιμήσεις της Eurostat κατά το 3^ο τρίμηνο του 2013 το ΑΕΠ των 18 χωρών της ευρωζώνης αυξήθηκε κατά 0,1% και των 28 χωρών μελών της Ε.Ε κατά 0,2% έναντι του προηγούμενου τριμήνου². Σε σύγκριση με το 3^ο τρίμηνο του 2012 ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ σημείωσε πτώση κατά 0,4% στην ευρωζώνη και σημείωσε οριακή αύξηση κατά +0,1% στην ΕΕ(28). Στις ΗΠΑ ο ρυθμός ανάπτυξης το τρίτο τρίμηνο του 2013 (έναντι του 3^{ου} τριμήνου 2012) διαμορφώθηκε σε +1,6%, ενώ στην Ιαπωνία καταγράφηκε αύξηση κατά 2,6%. Η υψηλότερη ανάπτυξη έναντι του αντίστοιχου τριμήνου του προηγούμενου έτους καταγράφηκε στη Ρουμανία (+4,1%) και ακολούθησαν Λετονία (+3,9%), Λιθουανία (+2,3%), Πολωνία (+1,7%), Ουγγαρία (+1,6%) και Μ. Βρετανία (+1,5%). Αρνητική ανάπτυξη σημειώθηκε σε αρκετές χώρες με σημαντικότερη μείωση στην Κύπρο (-5,7%), Ελλάδα³ (-3,0%), Ιταλία (-1,9%), Τσεχία (-1,6%), Σλοβενία (-1,3%), Ισπανία (-1,1%) και Πορτογαλία (-1,0%).

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Ε.Ε για το 2013 στις χώρες της ευρωζώνης ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ εκτιμάται ότι θα διαμορφωθεί σε -0,4%, ενώ για το 2014 προβλέπεται ανάπτυξη (+1,1%). Για την Ελλάδα οι εκτιμήσεις για το 2013 είναι -4,0% και οι προβλέψεις για το 2014 (+0,6%)⁴.

Ο δείκτης επιχειρηματικού κλίματος (BCI)⁵ για την ευρωζώνη σημείωσε άνοδο από -0,20 τον Σεπτέμβριο, σε 0,27 τον Δεκέμβριο του 2013.

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος τον Δεκέμβριο του 2013.

Ο γενικός δείκτης οικονομικού κλίματος (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO General Index) το τελευταίο τρίμηνο του 2013 διαμορφώθηκε στις 140 μονάδες και επανήλθε στην ανοδική τάση που έχει καταγραφεί στα προηγούμενα τρίμηνα. Η εξέλιξη αυτή εκφράζει την επάνοδο στις θετικές προσδοκίες, δείχνοντας παράλληλα ότι η επιβράδυνση το προηγούμενο τρίμηνο ήταν παροδική και οι ηγέτες των επιχειρήσεων συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν με αισιοδοξία το μέλλον της ελληνικής οικονομίας.

² Eurostat, newsrelease euroindicators, 4 December 2013.

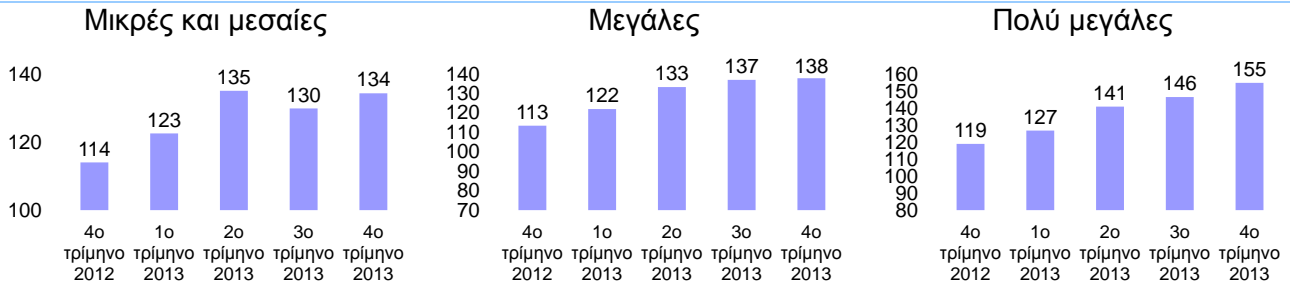
³ Μη εποχικά διορθωμένα στοιχεία.

⁴ European Commission, Statistical Annex of European Economy, Autumn 2013.

⁵ European Commission, Business Climate Indicator for the Euro Area, December 2013.

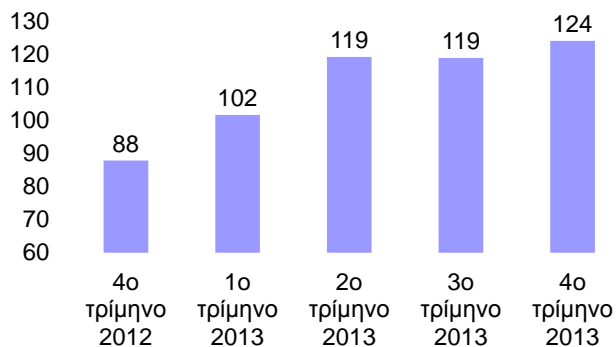
Η ανάλυση των αποτελεσμάτων ανά τάξη μεγέθους δείχνει βελτίωση του οικονομικού κλίματος έναντι του προηγούμενου τριμήνου σε όλα τα μεγέθη των επιχειρήσεων και ιδιαίτερα στις πολύ μεγάλες επιχειρήσεις.

ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Confidence Index ανά μέγεθος επιχείρησης με κριτήριο την απασχόληση

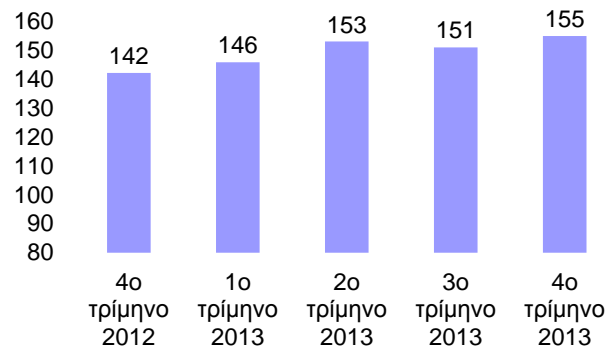

Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης (ΕΑΣΕ-CEO Current status Index) βελτιώθηκε στις 124 μονάδες, ενώ ο δείκτης προσδοκιών αυξήθηκε στις 155 μονάδες.

ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Current status Index

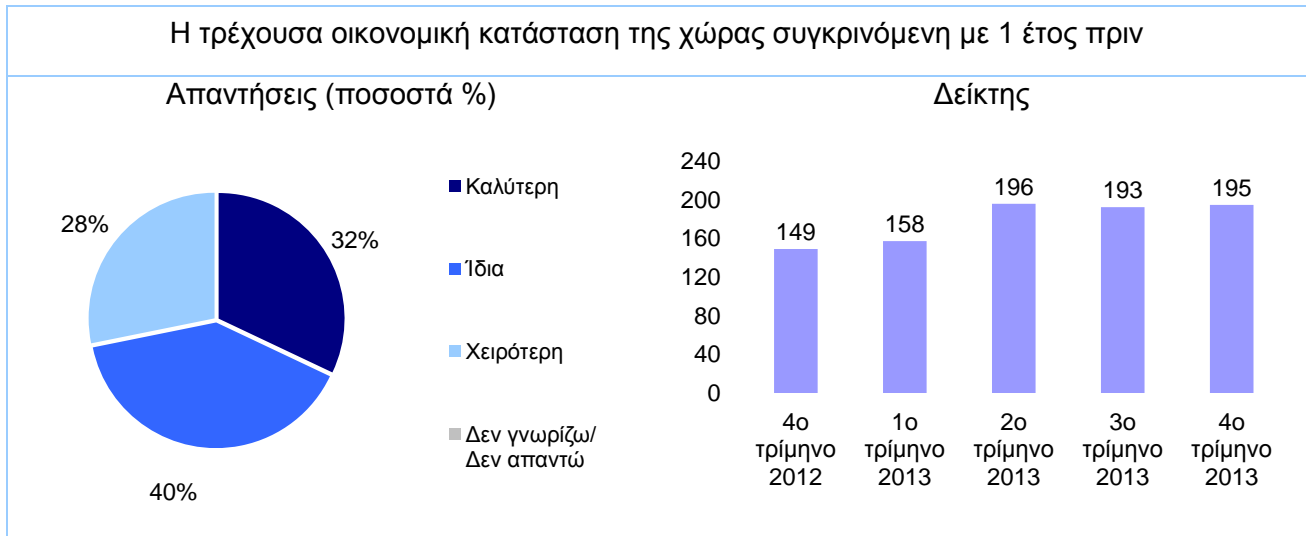

ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Expectation Index

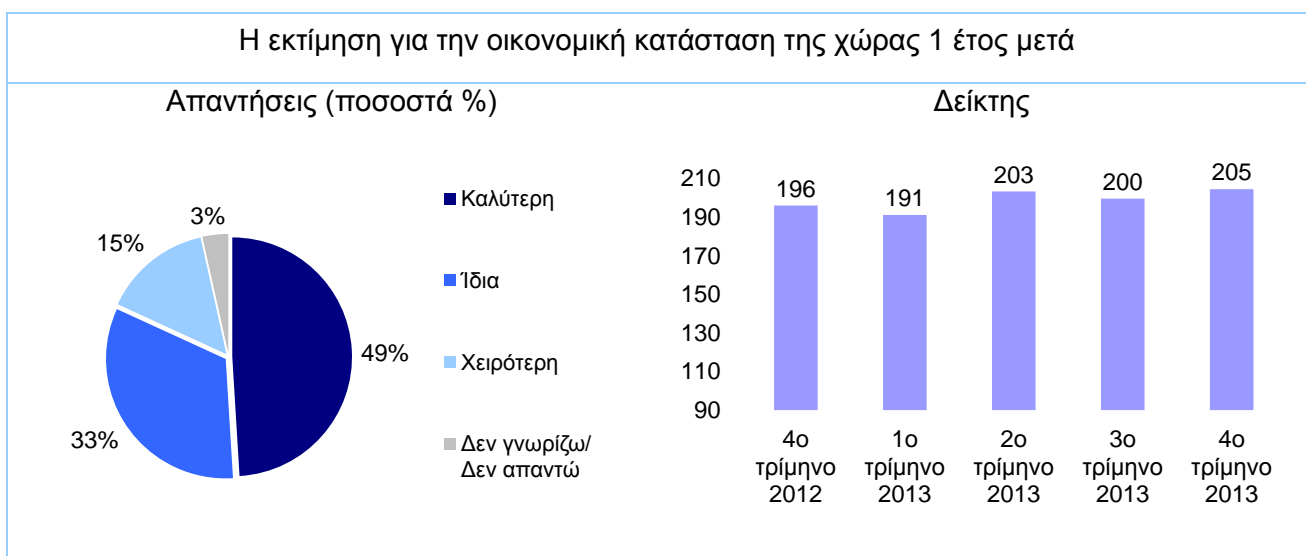

Τα αναλυτικά αποτελέσματα της έρευνας Δεκεμβρίου 2013

Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης της χώρας σημείωσε μικρή άνοδο και διαμορφώθηκε στις 195 μονάδες έναντι 193 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που θεωρεί ότι βελτιώθηκε η οικονομική κατάσταση της χώρας έναντι του περασμένου έτους διαμορφώθηκε σε 32%, ενώ παράλληλα αυξήθηκε σε 40% (έναντι 32% το προηγούμενο τρίμηνο) το μερίδιο των CEOs που πιστεύουν ότι η χώρα παρέμεινε στην ίδια κατάσταση.

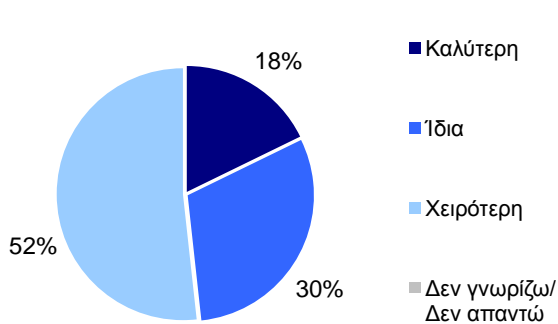
Ένας στους δύο CEOs εκτιμά ότι η οικονομική κατάσταση της χώρας θα είναι καλύτερη στο επόμενο έτος. Ο δείκτης σημείωσε άνοδο στις 205 μονάδες έναντι 200 του προηγούμενου τριμήνου. Περισσότερο αισιόδοξοι έναντι των λοιπών μεγεθών εμφανίζονται οι CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων, το 65% των οποίων θεωρούν ότι η οικονομική κατάσταση της χώρας θα βελτιωθεί στο επόμενο έτος.

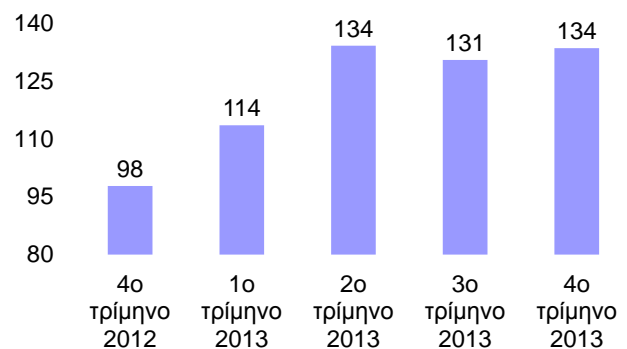
Ο δείκτης της τρέχουσας οικονομικής κατάστασης του κλάδου στον οποίο δραστηριοποιούνται οι επιχειρήσεις διαμορφώθηκε στις 134 μονάδες επανερχόμενος στα επίπεδα του 2^{ου} τριμήνου του 2013. Το ποσοστό των CEOs που πιστεύουν ότι η τρέχουσα κατάσταση του κλάδου τους είναι καλύτερη έναντι του περασμένου έτους αυξήθηκε σε 18% (έναντι 14% το προηγούμενο τρίμηνο). Οι CEOs των υπηρεσιών διαφοροποιούνται από τους υπόλοιπους τομείς, εκφράζοντας σε ποσοστό 22% (έναντι 9% στην βιομηχανία και 20% στο εμπόριο) την πεποίθησή τους ότι η τρέχουσα κατάσταση του κλάδου τους είναι καλύτερη σε σχέση με ένα έτος πριν.

Η τρέχουσα οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης σε σχέση με 1 έτος πριν

Απαντήσεις (ποσοστά %)

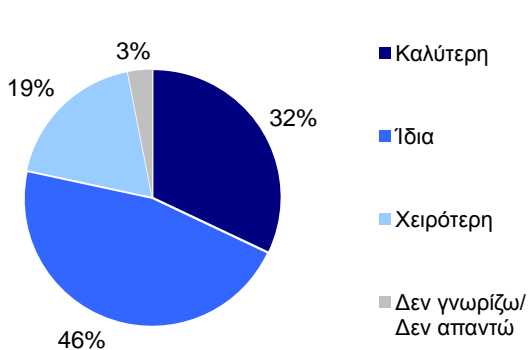
Δείκτης

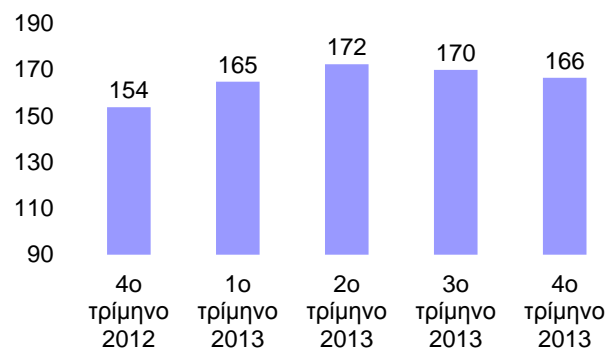
Ο δείκτης προσδοκιών για την οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης σημείωσε νέα επιβράδυνση στις 166 μονάδες. Οι CEOs των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών και των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων εμφανίζονται ωστόσο πιά αισιόδοξοι έναντι των λοιπών κλάδων και μεγεθών.

Η εκτίμηση για την οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης 1 έτος μετά

Απαντήσεις (ποσοστά %)

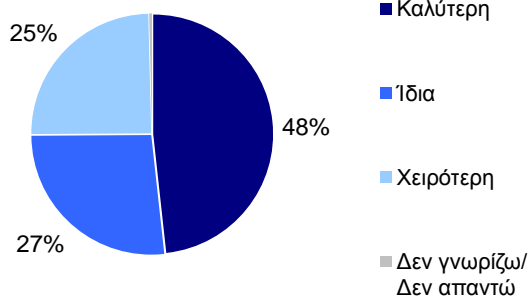
Δείκτης

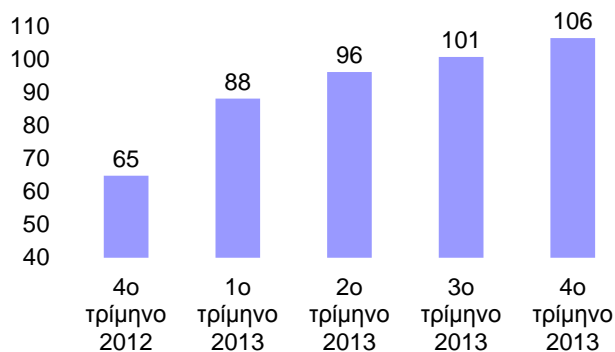
Το θετικό κλίμα που επικρατεί μεταξύ των CEOs σχετικά με την τρέχουσα πορεία των επιχειρήσεων που διοικούν, οδήγησε τον δείκτη στις 106 μονάδες. Ένας στους δύο CEOs δηλώνουν ότι η τρέχουσα οικονομική κατάσταση των εταιρειών τους είναι καλύτερη σε σχέση με ένα έτος πριν.

Η τρέχουσα οικονομική κατάσταση της εταιρείας συγκρινόμενη με 1 έτος πριν

Απαντήσεις (ποσοστά %)

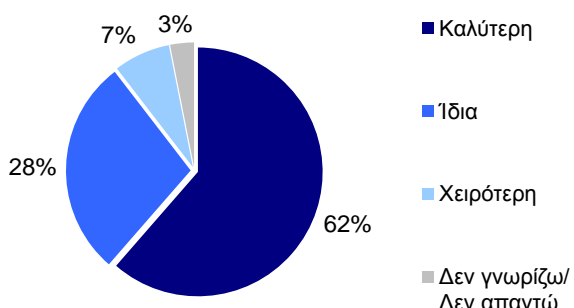
Δείκτης

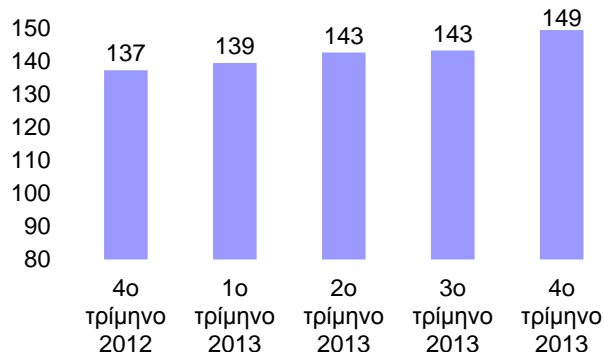
Βελτίωση καταγράφεται στον δείκτη προσδοκιών των CEOs για την οικονομική κατάσταση της εταιρείας τους το επόμενο έτος. Ο δείκτης διαμορφώθηκε στις 149 μονάδες. Το 62% των CEOs θεωρούν ότι η μελλοντική πορεία των επιχειρήσεων που διοικούν θα είναι καλύτερη από την τρέχουσα, ποσοστό που αυξάνεται στο 73% για τις πολύ μεγάλες επιχειρήσεις.

Η εκτίμηση για την οικονομική κατάσταση της εταιρείας 1 έτος μετά

Απαντήσεις (ποσοστά %)

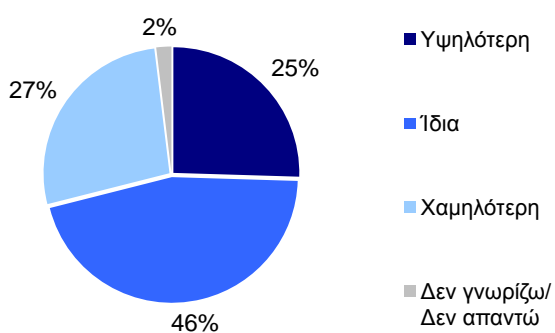
Δείκτης

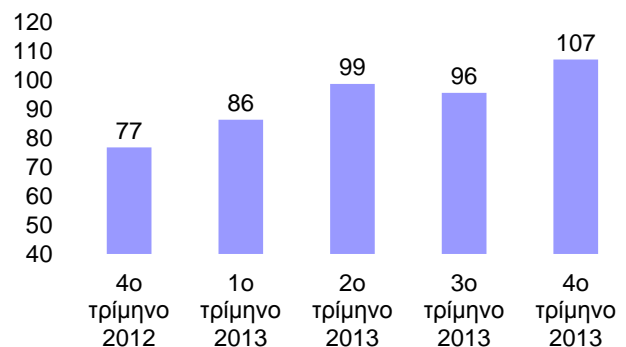
Ο δείκτης τρεχουσών δαπανών για επενδύσεις παγίου κεφαλαίου σημείωσε άνοδο και διαμορφώθηκε στις 107 μονάδες έναντι 96 του προηγούμενου τριμήνου. Ένας στους τέσσερις CEOs δήλωσε ότι τρέχουσα επενδυτική δαπάνη των επιχειρήσεων που διοικούν ήταν υψηλότερη σε σχέση με το προηγούμενο έτος, ποσοστό που αυξάνεται στο 29% για τη βιομηχανία και 37% για τις πολύ μεγάλες επιχειρήσεις.

Η τρέχουσα δαπάνη για επενδύσεις παγίου κεφαλαίου της εταιρείας σε σχέση με 1 έτος πριν

Απαντήσεις (ποσοστά %)

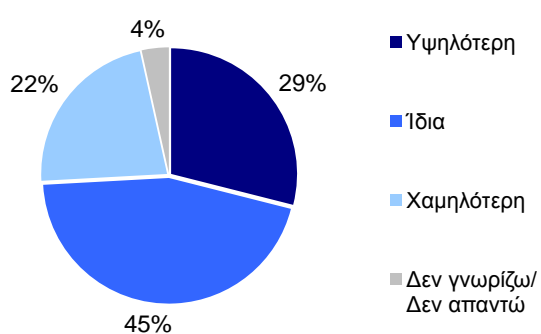
Δείκτης

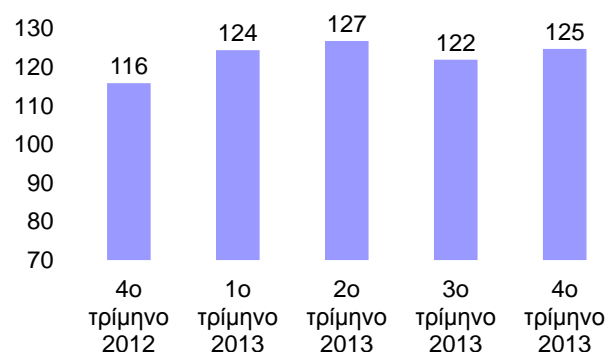
Ο δείκτης επενδυτικών προσδοκιών αυξήθηκε και διαμορφώθηκε στις 125 μονάδες. Ποσοστό 29% των CEOs δηλώνουν ότι οι επενδυτική δαπάνη στις επιχειρήσεις που διοικούν θα είναι υψηλότερη κατά τον επόμενο χρόνο, μερίδιο που αυξάνεται σε 35% για τους CEOs βιομηχανιών και 43% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων.

Η εκτίμηση για την δαπάνη επενδύσεων παγίου κεφαλαίου της εταιρείας 1 έτος μετά

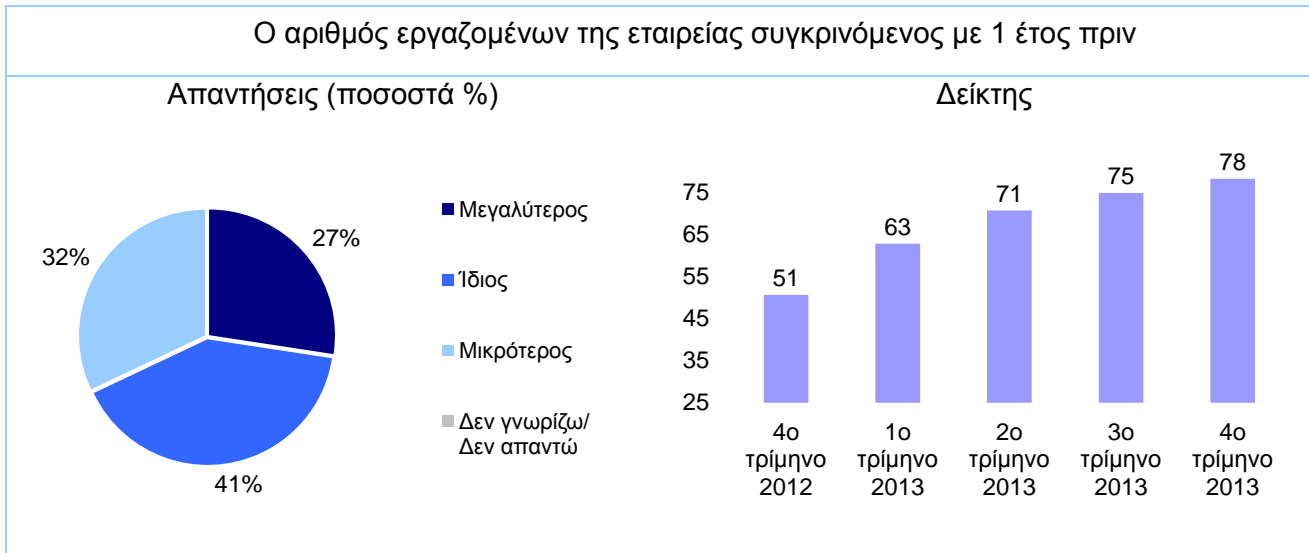
Απαντήσεις (ποσοστά %)

Δείκτης

Ο δείκτης για την τρέχουσα απασχόληση συνέχισε την ανοδική πορεία και διαμορφώθηκε στις 78 μονάδες έναντι 75 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δήλωσε ότι αυξήθηκε η απασχόληση των επιχειρήσεων τους ανήλθε σε 27%.

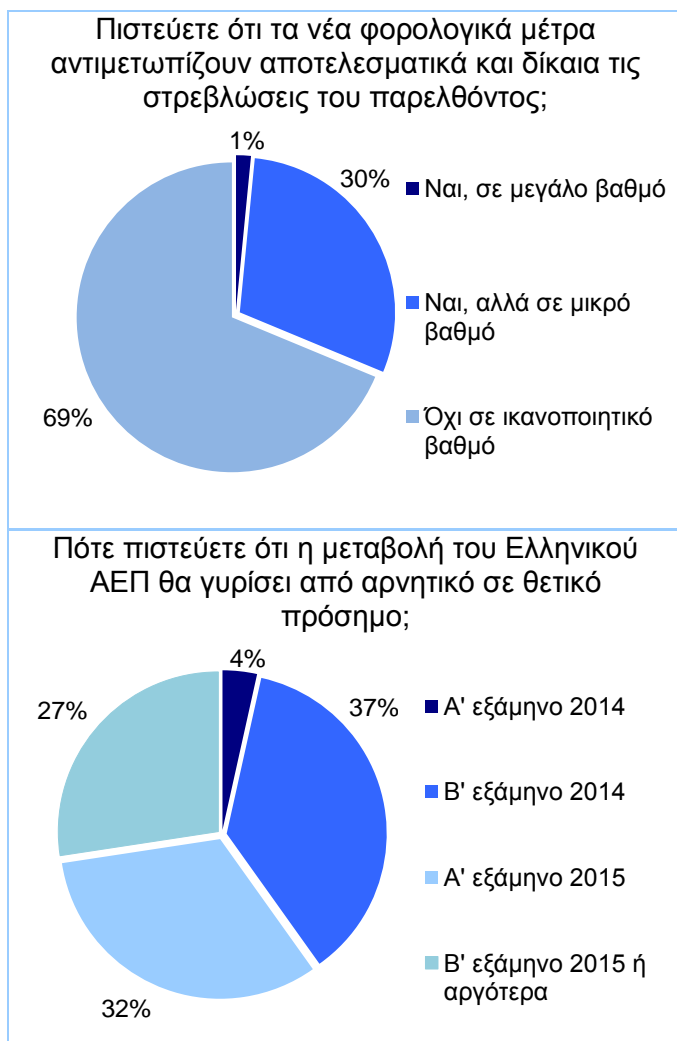

Ο δείκτης προσδοκιών απασχόλησης σημείωσε αξιόλογη αύξηση στις 129 μονάδες. Το 28% των CEOs δηλώνουν ότι το επόμενο έτος η απασχόληση στις εταιρείες που διοικούν θα είναι αυξημένη, ποσοστό που αυξάνεται στο 41% όταν πρόκειται για τις πολύ μεγάλες επιχειρήσεις.

Εκτός των βασικών ερωτήσεων που υποβάλλονται κάθε τρίμηνο στους CEOs, ζητήθηκε επιπλέον

η γνώμη τους σχετικά με την αποτελεσματικότητα και τη δικαιοσύνη των νέων φορολογικών μέτρων. Το 69% των CEOs θεωρούν ότι δεν αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά και δίκαια τις στρεβλώσεις του παρελθόντος, ενώ αντίθετα το 30% πιστεύει ότι τις αντιμετωπίζουν αλλά σε μικρό βαθμό.

Ένα άλλο σημαντικό θέμα είναι η αναπτυξιακή πορεία της ελληνικής οικονομίας και αλλαγή του πρόσημου της μεταβολής του ΑΕΠ από αρνητικό σε θετικό. Ζητήθηκε από τους CEOs να τοποθετήσουν χρονικά την θετική μεταβολή του ΑΕΠ. Το 37% των CEOs πιστεύει ότι θα πραγματοποιηθεί στο δεύτερο εξάμηνο του 2014 (ποσοστό που αυξάνεται σε 49% για τις πολύ μεγάλες επιχειρήσεις), το 32% το πρώτο εξάμηνο του 2015 και το 27% το δεύτερο εξάμηνο του 2015 ή και αργότερα. Μόνο το 4% θεωρεί ότι από το πρώτο εξάμηνο του 2014 η ελληνική οικονομία θα

επανέλθει σε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης.